

Projekt 2006

„WIEM, CO JUŻ UMIEM”

Test diagnostyczny z języka niemieckiego po 2. i 3. etapie edukacyjnym

Lidia Brandmiller-Witowska, Jolanta Kamińska

Cele projektu:

- Skonstruowanie narzędzi badawczych (testów, arkusza wyników, ankiet ewaluacyjnych) i opracowanie procedur ich stosowania w placówce szkolnej
- Zdiagnozowanie biegłości językowej po 2. i 3. etapie edukacyjnym zgodnie z podstawami programowymi i proponowanymi przez Radę Europy poziomami biegłości A1 i A2
- Uzyskanie informacji o efektywności nauczania języka niemieckiego w szkołach podstawowych i gimnazjalnych w zakresie sprawności receptywnych (słuchanie, czytanie) oraz produktywnych: mówienia (produkcja, interakcja) i umiejętności wypowiedziania się w formie pisemnej
- Zestawienie wyników testu z ocenami na świadectwach asolwentów szkół podstawowych i gimnazjalnych, które są jedynym źródłem informacji o uczniu
- Analiza wyników testu uczniów dyslektycznych na tle pozostałych wyników – wnioski do pracy z uczniem z dysfunkcjami
- Omówienie wyników testu z nauczycielami szkół podstawowych i gimnazjów oraz sformułowanie wniosków do dalszej pracy z uczniami
- Włączenie wyników testu do działań na rzecz podniesienia jakości pracy szkoły

Terminy realizacji projektu:

I faza projektu (zrealizowana)

– 2. etap edukacyjny

- październik/ listopad 2005 r. – przeprowadzenie testu pilotażowego w Gimnazjum Nr 123 w Warszawie na próbie 34 uczniów
- wrzesień 2006 r. – przeprowadzenie testu diagnostycznego w siedmiu warszawskich gimnazjach i w jednym w Górowie Iławeckim, dla 329 uczniów

II faza projektu (w trakcie realizacji) – 3. etap edukacyjny

- rok szkolny 2006/2007 – przeprowadzenie testu pilotażowego w L Liceum Ogólnokształcącym w Warszawie
- wrzesień 2007 r. – przeprowadzenie testu diagnostycznego w dobrowolnie zgłoszonych szkołach ponadgimnazjalnych

Recenzenci testu pilotażowego:

Prof. dr hab. Izabela Prokop

Institut Lingwistyki Stosowanej
Uniwersytet im. Adama Mickiewicza
w Poznaniu

mgr Elżbieta Kropp

nauczyciel, egzaminator OKE
w Lublinie

Doradztwo z zakresu pomiaru dydaktycznego:

mgr Elżbieta Ostaficzuk

nauczyciel konsultant ds. nauczania matematyki w MSCDN w Warszawie

Opracowanie statystyczne wyników:

mgr Wojciech Matuszczak

nauczyciel informatyki w L LO
w Warszawie

Opis I fazy projektu: przeprowadzenie pilotażowego testu diagnostycznego

1. Próba badawcza

Do testu przystąpiło 42 uczniów z Gimnazjum Nr 123 z Oddziałami Integracyjnymi im. Jana Pawła II w Warszawie. Jednakże analiza statystyczna obejmuje tylko 34 uczniów, którzy uczestniczyli w obydwu częściach testu. Na zróżnicowaną liczbę uczestników miał wpływ jeden zasadniczy czynnik, a mianowicie: zbyt długi odstęp czasowy między częścią pisemną a ustną testu.

2. Cel badania

Celem było sprawdzenie i ocena narzędzia pomiaru oraz próba doboru odpowiednich procedur obliczeniowych, które we właściwym teście diagnostycznym mają posłużyć do zbadania biegłości językowej absolwentów szkół podstawowych kontynuujących naukę języka niemieckiego w gimnazjum. Test miał sprawdzić, w jakim stopniu uczniowie opanowali poziom języka odpowiadający minimum komunikacji językowej, przede wszystkim w zakresie interakcji i produkcji oraz w jakim stopniu posiadli umiejętności rozumienia ze słuchu, czytania i wypowiadania się w formie pisemnej. Wyniki testu mają pomóc nauczycielowi gimnazjum sformułować wnioski potrzebne do dalszej pracy z uczniem, jak również dać uczącemu informację na temat efektywności metod nauczania w szkole podstawowej.

3. Trafność narzędzia

Przed skonstruowaniem testu dokonano wnikliwej analizy podstawy programowej z języka obcego i programów nauczania języka niemieckiego dla szkoły podstawowej oraz poziomu biegłości językowej A1 według europejskiego systemu opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie.

Jeżeli nauczyciel realizuje w pełni podstawę programową, według wybranego programu nauczania, to uczeń po zakończeniu cyklu kształcenia (w klasach IV – VI w wymiarze 8 godzin) potrafi rozwiązać zadania testu diagnostycznego na poziomie A1.

Test jest zbliżony formą do certyfikatów językowych na poziomie A1: Fit in Deutsch (Goethe-Institut, Niemcy), Kompetenz in Deutsch 1 (Instytut Austriacki, Polska). Część sprawdzianu „Wypowiedź ustna” w teście pilotażowym obejmuje aż 3 zadania i tym

samym dokładniej sprawdza umiejętność komunikowania się. Krótszy jest również czas przeznaczony na część pisemną. Test można przeprowadzić w ramach jednej jednostki lekcyjnej. Zadania są krótsze, bardziej urozmaicone. Polecenia są sformułowane w języku polskim i nie budzą wątpliwości uczniów, a tym samym zapewniają sprawny przebieg testu.

Zadania sprawdzają umiejętności uczenia w zakresie rozumienia tekstu ze słuchu, czytania, pisania, jak również wypowiadania się i prowadzenia rozmowy na określony temat.

Wyniki testu świadczą o dobrym opanowaniu przez uczniów umiejętności rozumienia ze słuchu i rozumienia tekstu czytanego. Nieco gorzej plasują się wyniki części testu sprawdzającej umiejętność pisania. Niestety najslabiej wypadła część ustna, która w komunikacji językowej jest najważniejsza.

4. Prezentacja narzędzia badawczego

4.1. Kartoteka testu pilotażowego „Wiem, co już umiem...” Poziom A1 2005

Umiejętności podstawowe	Nr zad.	Czynności	Kat. taks.	Poziom wymagań	Liczba czynności	Typ zadań	Liczba punktów
Część I. Rozumienie ze słuchu	1	Rozumienie informacji ogólnych	B	K	8	WW	8
	2	Rozumienie informacji szczegółowych	C	P	7		7
Część II. Rozumienie tekstu czytanego	3	Rozumienie pytań i odpowiedzi	B	P	5	WW	5
	4	Przyporządkowanie tekstów do obrazków	C	R	5		5
	5	Rozumienie informacji szczegółowych w tekście i na plakacie	D	D	5		5
Część III. Wypowiedź pisemna	6	Zredagowanie listu prywatnego według wzoru i za pomocą odpowiedzi na pytania	C	P	1	KO	12
Część IV. Wypowiedź ustna	1	Przedstawienie się (produkcja)	B	K	1	Monolog	6
	2	Opis osoby (produkcja)	C	P	1	Monolog	6
	3	Rozmowa sterowana (interakcja)	C	R	1	Dialog	6
				Razem:	34		60

Kategorie taksonomiczne:

- B** – rozumienie wiadomości;
C – zastosowanie wiadomości w sytuacjach typowych;
D – zastosowanie wiadomości w sytuacjach problemowych.

Poziomy wymagań:

- K** – treści/wymagania konieczne;
P – treści/wymagania podstawowe;
R – treści/wymagania rozszerzone;
D – treści dopełniające, wymagania pełne.

Typy zadań:

- WW** – wielokrotnego wyboru;
KO – krótka odpowiedź

Przeliczenie punktów na stopień szkolny z części pisemnej i ustnej łącznie:

- 0-30 pkt. – niedostateczny
 31-35 pkt. – dopuszczający
 36-43 pkt. – dostateczny
 44-51 pkt. – dobry
 52-56 pkt. – bardzo dobry
 57-60 pkt. – celujący

Przeliczenie punktów na stopień szkolny z części pisemnej:

- 0-21 pkt. – niedostateczny
 22-25 pkt. – dopuszczający
 26-30 pkt. – dostateczny
 31-36 pkt. – dobry
 37-39 pkt. – bardzo dobry
 40-42 pkt. – celujący

Przeliczenie punktów na stopień szkolny z części ustnej:

- 0-9 pkt. – niedostateczny
 10 pkt. – dopuszczający
 11-12 pkt. – dostateczny
 13-15 pkt. – dobry
 16 pkt. – bardzo dobry
 17-18 pkt. – celujący

4.2 Pilotażowy test diagnostyczny

Test składa się z dwóch części: pisemnej, która trwa 40 minut, i ustnej, trwającej 10 minut dla jednej pary uczniów.

W części pisemnej sprawdzana jest najpierw **umiejętność rozumienia ze słuchu**.

Zadanie 1. polega na jednokrotnym odsłuchaniu 7 nagrań dźwiękowych i przyporządkowaniu do nich odpowiednich ilustracji.

W zadaniu 2. uczeń dwukrotnie odsłuchuje nagranie z automatycznej sekretarki i zaznacza informacje zgodne z treścią usłyszanego tekstu.

Następnie sprawdzana jest **umiejętność rozumienia tekstu czytanego**.

W zadaniu 3. uczeń dopasowuje odpowiedzi do postawionych pytań. Elementem pomocniczym jest zamieszczone zdjęcie.

Zadanie 4. to historyjka obrazkowa, w której należy dopasować zamieszczone fragmenty tekstu tak, aby ilustracje i tekst stanowiły logiczną całość.

W zadaniu 5. uczeń korzysta z dwóch źródeł (tekstu i plakatu), a następnie zaznacza właściwe odpowiedzi, zgodne z podanymi tam informacjami.

Umiejętność pisania sprawdzana jest w zadaniu 6., gdzie uczeń odpowiada na list od swojego kolegi w oparciu o postawione pytania.

W części ustnej sprawdzana jest **umiejętność wypowiadania się oraz nawiązywania i zakończenia rozmowy na określony temat**.

W zadaniu 7. uczeń przedstawia się według podanych punktów.

Zadanie 8. polega na opisanu osoby na zdjęciu. W opisie uczeń powinien wykorzystać wszystkie informacje zamieszczone obok zdjęcia.

Zadanie 9. to rozmowa na określony temat między dwojgiem uczniów. Sytuacje przedstawione na obrazkach ułatwiają formułowanie pytań i udzielanie odpowiedzi. Rozmowę rozpoczyna zawsze partner A, a kończy partner B.

5. Podsumowanie wyników testu pilotażowego (Wykres 8)

Miarą opanowania badanych czynności jest łatwość każdego zadania, dlatego też dla każdej umiejętności (słuchanie, czytanie, pisanie, mówienie) została ona oddzielnie wyliczona.

5.1 Rozumienie ze słuchu

Wyniki uczniów w części I. „Rozumienie ze słuchu” są najwyższe. Współczynnik łatwości tej części testu wynosi 0,84, tzn. zadania okazały się dla uczniów bardzo łatwe. W 1. zadaniu świadczy to o osłuchaniu językowym uczniów, prawdopodobnie wyćwiczonym na autentycznych nagraniach niemieckojęzycznych. W 2. zadaniu popełniane błędy wskazują na nieumiejętność stosowania równoważnych znaczeniowo słów oraz konstrukcji zdaniowych, jak również brak automatyzacji przy podawaniu dni tygodnia i słabej znajomości liczebników w przedziale 21 – 100.

5.2 Rozumienie tekstu czytanego

Wyniki uczniów w części II. „Rozumienie tekstu czytanego” są wysokie. Współczynnik łatwości tej części testu wynosi 0,79, tzn. zadania okazały się dla uczniów łatwe. Najmniej problemów sprawiło zadanie 3., polegające na dopasowaniu odpowiedzi do pytań. W 4. zadaniu trudność stanowiło przyporządkowanie ról trzem bohaterom historyjki obrazkowej, a tym samym skonstruowanie spójnego dialogu z podanych zdań. Wyniki zadania 5. pokazały, że uczniowie nie opanowali umiejętności wyrażania tych samych treści na różne sposoby.

5.3 Wypowiedź pisemna

W części III. „Wypowiedź pisemna – zadanie” – okazała się dla uczniów średnio trudna.

Współczynnik łatwości tej części wynosi 0,57. W 6. zadaniu trudnością było stworzenie spójnego opisu osoby według podanych pytań. Uczniowie mieli problemy z szykiem wyrazów w zdaniu, odmianą czasownika, przymiotnika, zaimka dzierżawczego oraz ortografią. Braki w słownictwie nadrabiali zapożyczeniami wyrazów z języka angielskiego o podobnym znaczeniu lub brzmieniu, np.: *Poland, brown, blue, nice*.

5.4 Wypowiedź ustna

Z porównania wyników części pisemnej i ustnej wynika, że największą trudność sprawia uczniom główny element komunikacji, czyli mówienie. Wyniki tej części zdecydowanie odbiegają od wyników całego testu. Współczynnik łatwości wynosi 0,51, tzn. zadania z tej części były średnio trudne.

Część IV. „Wypowiedź ustna”, zdaniem auterek, **daje uczniowi największe możliwości wykazania się praktyczną znajomością języka obcego**. Łączy ona w sobie dwie formy wypowiedzi: opis i prowadzenie dialogu z rówieśnikiem.

W 7. zadaniu uczniowie przedstawiali się według podanych punktów. Największy problem stanowiło podanie własnego numeru telefonu (61% zdających) oraz nazwy kraju pochodzenia (58% zdających). 55% uczniów nie potrafiło podać kompletnego adresu, ograniczywszy się jedynie do podania nazwy miejscowości.

W 8. zadaniu 85% uczniów miało trudności z poprawnym sformułowaniem zdania na temat zainteresowań opisywanej osoby, a 64% z podaniem kraju jej pochodzenia lub zamieszkania, podobnie zresztą jak w wypowiedzi pisemnej. Nieznajomość liczebników w przedziale 21 – 100 uniemożliwiła 64% uczniów podanie wieku osoby starszej od nich.

W 9. zadaniu uczniowie prowadzili dialog na temat sposobów spędzania wolnego czasu. 61% zdających nie potrafiło prawidłowo nawiązać rozmowy, a 67% właściwie jej zakończyć. Uczniowie byli zaskoczeni faktem, że mają przeprowadzić dialog z rówieśnikiem. Świadczy to o tym, że zaistniała sytuacja była dla nich nowa, a więc niećwiczona podczas zajęć lekcyjnych. Dla 73% uczniów postawienie pytania stanowiło duży problem. Żaden ze zdających nie sformułował pytania przy użyciu zaimków pytających (kto?, co?, dokąd?, jak? itp.). Postawione pytania były formułowane przez inwersję (Czy grasz na komputerze?, Czy czytasz książki? itp.), a tym samym ograniczały odpowiedź partner-

ra do jednego z dwóch słów: „Tak” lub „Nie”. Jednakże i z taką odpowiedzią miało problem 47% zdających.

5.5 Zadania kategorii B, C, D

Zadania kategorii B badały umiejętność rozumienia przez uczniów wiadomości zawierających treści konieczne i podstawowe. Współczynnik łatwości w tej kategorii wyniósł 0,80, tzn. zadania były łatwe. Na tym poziomie wymagań uczeń powinien rozumieć informacje ogólne, umieć zadać proste pytania i udzielić odpowiedzi oraz przedstawić się.

Zadania kategorii C zbadały umiejętność stosowania przez uczniów ich wiadomości w sytuacjach typowych. Współczynnik łatwości w tej kategorii wyniósł 0,60, tzn. zadania okazały się dla uczniów średnio trudne. Zadań w tej kategorii było najwięcej, bo aż pięć, z czego aż dwa znalazły się w części ustnej sprawdzianu, a wyniki tejże znacznie odbiegały od wyników całości testu. Na tym poziomie wymagań uczeń powinien rozumieć informacje szczegółowe (rozumienie ze słuchu), porządkować je oraz napisać krótki prosty tekst, zawierający dane osobowe. Powinien również wykazać się umiejętnością ustnego opisu oraz prowadzenia rozmowy. Zadanie kategorii D zbadało umiejętność rozumienia przez uczniów informacji szczegółowych, pochodzących z więcej niż jednego źródła i rozumienia tych samych treści, wyrażonych w różny sposób.

6. Wnioski

Europejski System Opisu Kształcenia Językowego określa **poziom podstawowy A1** w skali ogólnej następująco:

„Osoba posługująca się językiem na tym poziomie rozumie i potrafi stosować potoczne wyrażenia i bardzo proste wypowiedzi dotyczące konkretnych potrzeb życia codziennego. Potrafi formułować pytania z zakresu życia prywatnego, dotyczące np.: miejsca, w którym mieszka, ludzi, których zna i rzeczy, które posiada oraz odpowiadać na tego typu pytania. Potrafi przedstawiać siebie i innych. Potrafi prowadzić prostą

rozmowę, pod warunkiem że rozmówca mówi wolno, zrozumiale i jest gotowy do pomocy”. [Rada Europy (2003): Europejski system opisu kształcenia językowego: uczenie się, nauczanie, ocenianie. Warszawa, CODN, s. 33-37]

Wyniki testu pilotażowego pokazały, że uczniowie nie spełniają wymagań stawianych im na poziomie A1.

Przeprowadzone badanie z wykorzystaniem testu pilotażowego wskazuje na konieczność opracowania programu naprawczego, który uwzględniłby zmiany w sposobie nauczania języka niemieckiego, jak również języka polskiego w szkole podstawowej.

W ramach realizacji programów nauczania powinno położyć się nacisk na czynną znajomość języka i jego praktyczne wykorzystanie w mowie i piśmie. Należy systematycznie kontrolować postępy uczniów z uwzględnieniem wymagań koniecznych i podstawowych.

Integralną część programu naprawczego powinien stanowić cykl szkoleń dla nauczycieli szkół podstawowych, w ramach których zostaliby oni zapoznani z wymaganiami poziomów biegłości językowej według europejskiego systemu opisu kształcenia językowego oraz wypracowali by model nauczania języka obcego bazujący na wiedzy i umiejętnościach zdobytych na lekcjach języka ojczystego. ■

Autorki są doradcami metodycznymi m. st. Warszawy w zakresie nauczania języka niemieckiego

Alternatywne programy realizacji wychowania fizycznego i sportu szkolnego – III edycja konkursu

Ministerstwo Edukacji Narodowej dostrzega potrzebę poprawy jakości wychowania fizycznego realizowanego przez szkoły podstawowe, gimnazja oraz szkoły ponadgimnazjalne.

Bez względu na istniejące ograniczenia, stworzenie warunków do systematycznej aktywności ruchowej dla wszystkich uczniów jest obowiązkiem każdej szkoły i każdego nauczyciela. Wprowadzenie czwartej godziny obowiązkowych zajęć wychowania fizycznego dopuściło możliwość prowadzenia zajęć w nowych formach organizacyjnych.

Każda szkoła w poszukiwaniu atrakcyjnych rozwiązań może opracować i zrealizować własny, nowatorski program realizacji zajęć wychowania fizycznego i sportu uwzględniający specyfikę szkoły, tradycje regionu, promujący podejmowanie aktywności ruchowej dla zdrowia, realizacji sportowych celów i osobistej satysfakcji.

MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ ogłasza III edycję konkursu na „Alternatywne programy wychowania fizycznego i sportu szkolnego”. Ma on na celu wyłonienie najlepszych wdrożonych programów, które zrodziły się z aktywności nauczycieli i szkół, w odpowiedzi na sprzyjające okoliczności do wprowadzania nowych pomysłów zajęć pozalekcyjnych i pozaszkolnych. Pomysłów, które warto nagrodzić i upowszechnić w celu wzbogacenia oferty szkolnych programów wychowania fizycznego.

CELE KONKURSU

1. Wyłonienie najlepszych wdrożonych, nowych programów wychowania fizycznego i sportu szkolnego.
2. Poprawa jakości i atrakcyjności zajęć z wychowania fizycznego i sportu w szkołach i placówkach oświatowych.
3. Promowanie edukacyjnych i wychowawczych wartości sportu.
4. Upowszechnianie informacji o najlepszych, nowatorskich projektach realizacji czwartej godziny wychowania fizycznego i sportowych zajęć pozalekcyjnych.
5. Inspirowanie nauczycieli do opracowywania i realizowania autorskich programów wychowania fizycznego i sportu dostosowanych do potrzeb środowiskowych i tradycji lokalnych.